

Hinnanerosopimukset (CFD)

Keskeiset viestit

- *Hinnanerosopimukset ovat monimutkaisia tuotteita eivätkä sovi kaikille sijoittajille.*
- *Älä sijoita rahaa, jota sinulla ei ole varaa menettää. Tappiot voivat olla paljon alkumaksua suuremmat.*
- *Harkitse kaupankäyntiä hinnanerosopimuksilla vain, jos*
  - *sinulla on laaja kokemus kaupankäynnistä epävakailla markkinoilla*
  - *olet täysin perillä niiden toimintaperiaatteesta, myös kaikista riskeistä ja kuluista*
  - *olet selvillä siitä, että mitä suurempi vipu, sitä suurempi riski*
  - *tiedät, että positiosi voidaan sulkea huolimatta siitä, suostutko tarjoajan päätökseen sulkea positio*
  - *sinulla on riittävästi aikaa hoitaa sijoitustasi aktiivisesti.*

Miksi tämä varoitus annetaan?

Finanssikriisin vaikutuksesta tällä hetkellä rahalle on hankalaa saada edes kohtalaista tuottoa. Pyrkinessään lisäämään tuottoa monet sijoittajat harkitsevat sijoittamista monimutkaisiin tuotteisiin, joissa tarjotaan tilaisuutta käydä kauppaa ”vivun” avulla. Tällaisia ovat esimerkiksi hinnanerosopimukset (contract for difference, CFD).

Hinnanerosopimukset sopivat vain ammattisijoittajille tai erittäin kokeneille piensijoittajille, jotka ovat perillä tuotteen ominaisuuksista. Niitä kuitenkin markkinoidaan myös kokemattomille piensijoittajille. Mahdollista voittoa saatetaan mainostaa siten, ettei tuotteeseen liittyviä riskejä selitetä kunnolla tai tuoda riittävästi esille.

Hinnanerosopimusten tarjoajat saattavat tarjota ”ilmaista alkupääomaa”, lahjoja, palkkionalennuksia tai opastusta kaupankäynnissä houkutellessaan uusia asiakkaita. Tämä on usein pelkkä markkinointikikka, jonka tarkoituksena on houkutella keinottelemaan hinnanerosopimuksilla. Muista myös, että hinnanerosopimuksia markkinoivilla toimijoilla ei aina ole asianmukaista toimilupaa tai ne eivät kuulu sääntelyn piiriin.

Yleensä hinnanerosopimusten ostamiseen tai myymiseen – etenkin verkossa tapahtuvaan – ei liity sijoitusneuvontaa. Siten piensijoittaja eli sinä olet vastuussa omista kaupankäyntipäätöksistäsi. Toimiluvan saaneen ja sääntelyn piiriin kuuluvan hinnanerosopimusten tarjoajan on kuitenkin ensin tarkistettava, että hinnanerosopimuksilla käytävä kauppa on sinulle sopivaa ja että tunnet tuotteeseen liittyvät riskit. Kaikki hinnanerosopimusten tarjoajat eivät tätä kuitenkaan tee.

Hinnanerosopimukset ovat monimutkaisia tuotteita, joita käytetään yleensä keinotteluun. Niitä voi olla erityisen vaikeaa ymmärtää.

Mikä on hinnanerosopimus?

Hinnanerosopimus on ”ostajan” ja ”myyjän” välinen sopimus kohde-etuuden (kuten osakkeiden, valuutan, hyödykkeiden tai indeksin) sen hetkisen hinnan ja sopimuksen sulkemishetkellä voimassa olevan hinnan välisen erotuksen vaihtamisesta.

Hinnanerosopimukset ovat viputuotteita. Niillä tarjotaan osuuksia markkinoilla siten, että ne edellyttävät vain pientä marginaalia (”vakuus”) kaupan kokonaisarvosta. Näin sijoittajat voivat hyödyntää kohde-etuuden hintojen nousun (”pitkät positiot”) tai hintojen laskun (”lyhyet positiot”).

Kun sopimus suljetaan, saat tai maksat erotuksen, joka on sulkemishetkellä voimassa olevan ja sopimuksen tekohetkellä voimassa olleen hinnanerosopimuksen ja/tai kohde-etuuden hinnan välillä. Jos ero on positiivinen, hinnanerosopimuksen tarjoaja maksaa sinulle. Jos ero on negatiivinen, maksat hinnanerosopimuksen tarjoajalle.

Hinnanerosopimukset saattavat näyttää samanlaisilta kuin tavanomaiset sijoituskohteet, kuten osakkeet. Ne ovat kuitenkin hyvin erilaisia, sillä hinnanerosopimuksen kohde-etuutta ei koskaan tosiasias-
assa osteta tai omisteta.

Esimerkki hinnanerosopimuksen toiminnasta

Pörssinoteerattu osake (osake A) on mielestäsi aliarvostettu ja odotat sen hinnan nousevan. Päätät ostaa 4 000 hinnanerosopimusta, joiden kohteena on osake A, hintaan 10 euroa/sopimus. Positiosi on näin ollen 40 000 euroa (4 000 x 10 €). Tosiasias-
assa et maksa 40 000:ta euroa, vaan maksamasi summa riippuu hinnanerosopimuksen tarjoajan vaatimasta marginaalista. Jos hinnanerosopimuksen tarjoaja vaatii esimerkiksi 5 prosentin marginaalia, alkumaksusi on vähintään 2 000 euroa (40 000 € x 5 %). Alkumaksulle saamasi tuotto riip-

puu osakkeen A kaupankäyntihinnasta sillä hetkellä, kun päätät sulkea positiosi (eli kun myyt hinnanerosopimuksen).

Jos osakkeen A hinta laskee 5 prosenttia (10 eurosta

Share A price	Share A return	Profit/loss for investor	Return for investor
7.5€	-25%	-10000€	-500%
9.0€	-10%	-4000€	-200%
9.5€	-5%	-2000€	-100%
9.9€	-1%	-400€	-20%
10.0€	0%	0€	0%
10.1€	1%	400€	20%
10.5€	5%	2000€	100%

9,5 euroon) ja vipu on 20, menetät alussa maksamasi marginaalin kokonaan (-100 prosenttia) eli 2 000 €. Jos osakkeen A hinta laskee 10 prosenttia (10 eurosta 9 euroon) ja vipu on 20, menetät 2 000 euron alkumaksun ja hinnanerosopimuksen tarjoaja pyytää sinulta toiset 2 000 euroa (lisävakuutta koskeva pyyntö, ”margin call”), jos haluat säilyttää sopimuksen avoinna.

Tämä merkitsee, että tappiot voivat nousta aluksi maksettua marginaalia suuremmiksi.

Kulut

Voittojen ja tappioiden lisäksi hinnanerosopimukseen liittyvistä toimista aiheutuu erilaisia kuluja. Kulut vaikuttavat todelliseen tuottoon. Esimerkkejä kuluista ovat hinnanerosopimusten tarjoajien veloittamat välityspalkkiot. Kannattaa muistaa, että vaikka osa hinnanerosopimusten tarjoajista veloittaa yleisen välityspalkkion, jotkin tarjoajat veloittavat välityspalkkion jokaisesta kauppatahtumasta (eli sopimuksen avaamisesta ja sulkemisesta).

Hinnanerosopimuksilla käytävään kauppaan liittyviä kuluja voivat olla myös osto- ja myyntitarjousten erot, päivittäiset ja yli yön pitämisestä veloittavat rahoitusmaksut, tilinhoitopalkkiot ja verot (jotka riippuvat lainkäyttöalueesta, jolla sinä ja hinnanerosopimuksen tarjoaja toimitte). Näitä kuluja voi olla hankalaa laskea ja ne voivat olla suuremmat kuin yhdestä kaupasta saatava bruttovoitto.

Mitkä ovat suurimmat riskit hinnanerosopimukseen sijoitettaessa?

Hinnanerosopimukseen ja erityisesti korkean vivun hinnanerosopimukseen liittyy hyvin suuri riski (mitä korkeampi on hinnanerosopimuksen vipu, sitä suurempi on riski). Ne eivät ole standardoituja tuotteita. Eri hinnanerosopimusten tarjoajilla on omat sopimusehtonsa ja kulunsa. Yleensä hinnanerosopimukset eivät siksi sovi valtaosalle piensijoittajista.

Hinnanerosopimuksia kannattaa harkita vain, jos haluaa keinotella etenkin hyvin lyhyellä aikavälillä tai jos haluaa suojautua olemassa olevaan sijoitus-salkkuun sisältyvältä riskiltä ja jos kaupankäynnistä on laaja kokemus etenkin epävakailta markkinoilla. Lisäksi tappioiden kattamiseen on oltava varaa.

Aika ei ole puolellasi

Hinnanerosopimukset eivät sovi "osta ja pidä" -strategiaan. Ne voivat edellyttää jatkuvaa seurantaa lyhyellä aikavälillä (minuutit/tunnit/päivät). Jo sijoituksen pitäminen yön yli kasvattaa riskiä ja lisää kuluja.

Osake- ja muiden finanssimarkkinoiden epävakaus yhdistettynä sijoitukseen sisältyvään vipuvaikutukseen voi aiheuttaa nopeita muutoksia yleiseen sijoituspositioosi. Välittömät toimet saattavat edellyttää, että hallitset tilanteen riskille altistumisen tai lisämarginaaliin sijoittamisen yhteydessä.

Jos sinulla ei siis ole tarpeeksi aikaa valvoa sijoitustasi säännöllisesti, sinun ei kannata käydä kauppaa hinnanerosopimuksilla.

Likviditeettiriski

Likviditeettiriski vaikuttaa kykyysi käydä kauppaa. Tällä tarkoitetaan riskiä siitä, ettei hinnanerosopimuksella tai sen kohde-etuudella voida käydä kauppaa silloin kun sinä haluaisit (tappion estämiseksi tai voiton tekemiseksi).

Lisäksi hinnanerosopimuksen tarjoajalle vakuutena maksamasi marginaali lasketaan päivittäin uudelleen hinnanerosopimustesi kohde-etuuden arvomuutosten mukaan. Jos tämä uudelleen laskenta (uudelleen arvostus) antaa tulokseksi alemman arvon edellisen päivän arvostukseen verrattuna, joudut maksamaan hinnanerosopimuksen tarjoajalle käteistä välittömästi palauttaaksesi marginaalin position ja kattaaksesi tappion. Jos et pysty suorittamaan maksua, hinnanerosopimuksen tarjoaja saattaa sulkea positiosi ilman suostumustasi. Sinun on vastattava näistä tappioista, vaikka sopimuksen kohde-etuuden hinta nousisi myöhemmin. Jotkin hinnanerosopimusten tarjoajat likvi-doivat kaikki hinnanerosopimustesi positiot, jos sinulla ei ole vaadittua marginaalia, vaikka jokin näistä positioista olisi tuolloin sinulle voitollinen.

Pitääksesi position avoinna, joudut ehkä suostumaan siihen, että hinnanosopimuksen tarjoaja veloittaa tarvittaessa sinulta erikseen kysymättä ylimääräisiä maksuja (yleensä luottokorttiltasi) asiaankuuluvien lisävakuutta koskevien pyyntöjen ("margin calls") täyttämiseksi. Nopeasti vaihtuvilla epävakailla markkinoilla luottokorttilaskusi saattaa kasvaa tällä tavoin helposti todella suureksi.

Vipuvaikutukseen liittyvä riski

Kaupankäynti vipua käyttäen tarkoittaa sitä, että mahdolliset voitot kasvavat. Samalla se tarkoittaa myös mahdollisten tappioiden kasvua.

Mitä pienempi marginaalivaatimus on, sitä suurempi on mahdollisten tappioiden riski, jos markkinoiden liikkeet ovat kannaltasi kielteisiä. Toisinaan vaadittu marginaali voi olla vaivaiset 0,5 prosenttia. Kannattaa muistaa, että kun käy kauppaa marginaalia käyttäen, tappiot voivat ylittää alkumaksun ja on mahdollista menettää paljon enemmän rahaa kuin mitä on alun perin sijoittanut.

Tappionpysäytys ("Stop loss")

Tappioiden rajoittamiseksi monet hinnanosopimusten tarjoajat tarjoavat mahdollisuuden valita tappionpysäytyksen ("stop loss") raja-arvot. Tällöin positiiosi suljetaan automaattisesti, kun hinta saavuttaa valitsemasi tason. Joissakin tilanteissa tappionpysäytyksen raja-arvo ei tehoa, esimerkiksi kun hintojen liikehdintä on nopeaa tai kun markkinat sulkeutuvat. Tappionpysäytyksen raja-arvot eivät aina suojaa tappioilta.

Toteutusriski

Toteutusriski liittyy siihen, ettei kauppa toteudu välttämättä välittömästi. Esimerkiksi antamasi toimeksiannon ja sen toteutumisen välillä voi kulua aikaa. Tällä välin markkinat ovat saattaneet jo liikehtiä sinun tappioksesi. Tällöin toimeksiantosi ei toteudu olettamaasi hintaan.

Osa hinnanosopimusten tarjoajista sallii kaupankäynnin myös markkinoiden ollessa suljettuina. On syytä tietää, että näissä kaupoissa hinnat voivat erota suuresti kohde-etuuden sulkeutumishetken hinnasta. Usein ero voi olla suurempi kuin mitä se on markkinoiden ollessa avoinna.

Vastapuoliriski

Vastapuoliriski on se riski, että hinnanosopimuksen tarjoaja (eli vastapuoli) tulee maksukyvyttömäksi eikä pysty täyttämään taloudellisia velvoitteitaan. Jos varojasi ei ole erotettu asianmukaisesti hinnanosopimuksen tarjoajan varoista ja hinnanosopimuksen tarjoaja joutuu talousvaikeuksiin, on vaara, ettet saa tarjoajalta takaisin mitään saataviasi.

Miten voit suojautua?

Lue hinnanosopimuksen tarjoajan kanssa tehtävä sopimus huolellisesti ennen kaupankäyntipäätöksen tekemistä.

Varmista, että olet perillä ainakin seuraavista seikoista:

- Mitä kaupankäyntikuluja tarjoajan kanssa tehtäviin hinnanosopimukseen sisältyy?
- Ilmoittaako hinnanosopimuksen tarjoaja kaupoistasi saamansa marginaalit?
- Miten hinnanosopimuksen tarjoaja määrittää hinnanosopimusten hinnat?

- Mitä tapahtuu, jos säilytät positiosi avoimna yön yli?
- Voiko hinnanosopimuksen tarjoaja muuttaa hintaa tai noteerata sen uudelleen sen jälkeen, kun olet antanut toimeksiannon?
- Toteuttaako hinnanosopimuksen tarjoaja toimeksiantosi, vaikka kohteena olevat markkinat olisivat sulkeutuneet?
- Onko sijoittajien tai vakuuksien suojarjestelmä käytössä vastapuoliriskin tai asiakkaan varoihin liittyvien ongelmien varalta?

Jos et ymmärrä, mitä sinulle tarjotaan, älä ryhdy käymään kauppaa.

Lisätietoja

Tarkista aina, onko hinnanosopimuksen tarjoajalla lupa harjoittaa sijoitustoimintaa maassasi. Voit tarkistaa tämän hinnanosopimuksen tarjoajan kansallisen sääntelyviranomaisen verkkosivuilta.

Luettelo kaikista kansallisista sääntelyviranomaisista ja niiden verkkosivuista on saatavilla

- Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaisen (ESMA) verkkosivuilla osoitteessa <http://www.esma.europa.eu/investor-corner>
- Euroopan pankkiviranomaisen (EBA) verkkosivuilla osoitteessa <http://www.eba.europa.eu/Publications/Consumer-Protection-Issues.aspx>